

దశమః పాఠః

10. రాం... రాం...

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిం దృశ్యతే?
2. తే కే? కిం కిం కుర్వంతి?
3. ఏతాదృశాః జనాః కయా భాషయా సంభాషణం కుర్వంతి.

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థే రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

(ఉట్నూరు విద్యాలయః, సాయం చతుర్వాదనమ్)

డేవిడ్ (శిక్షకః) : జంగూ, ఇస్నూ, సత్తుబాయి, జంగూబాయి మీరట్ లెక్కలు కీతిట్టి? (గోండుభాషాయామ్)
(భవంతః గణితకార్యం కృతవంతః వా?)

సర్వే ఛాత్రాః : కీతిట్టి మహోదయ! (కృతవంతః మహోదయ!)

రాందేవ్ : రాం రాం మహోదయ! విద్యాలయస్య పురతః ఏకం బస్యానం స్థగితమ్. యానాదవతీర్య
బహవః బాలకాః అస్యాం దిశి ఆగచ్ఛన్తి.

మాధవీ (శిక్షికా) : నమస్కారః. వయం భద్రాచలతః ఆగతాః. విజ్ఞానవిహారయాత్రాం కుర్మః.

డేవిడ్ : ఏవం వా? స్వాగతం. అహం డేవిడ్. అస్యాం పాఠశాలాయాం శిక్షకః అస్మి.

సర్వే ఛాత్రాః : రాం రాం...

డేవిడ్ : ఏతే బాలాః భవంతం నమస్కృన్తున్తి. గోండు భాషాయాం “రాం రామ్” ఇత్యుక్తే నమస్కారః
ఇత్యర్థః.

* * * * *

- మాధవీ** : భవంతః అస్మాకం కృతే ఉత్తమామ్ ఆవాసవ్యవస్థాం కృతవంతః. ఏతదర్థం ధన్యవాదాః. డేవిడ్ మహోదయ ! అస్మాకం ఛాత్రాః గిరిజనానాం విషయే జ్ఞాతుమ్ ఇచ్ఛన్తి కృపయా వదతు.
- డేవిడ్** : అవశ్యం వదామి. గోండుజాతిగిరిజనాః ఏతం ప్రాంతం పాలితవంతః. తేషాం వృత్తిః కృషిః ఏవ. భాషా తు గోండుభాషా. ఏతే ఆదరణే, అనుశాసనే, క్రమశిక్షణే చ ఉదాహరణార్హాః భవంతి. విశ్వాసపాత్రేషు ప్రాణత్యాగాయాపి సిద్ధాః భవంతి. అతిథీన్ ప్రేమ్ణా “రాం రామ్” ఇతి ఆహ్వాయంతి. పాదరక్షే ధృత్వా గృహం న ప్రవిశంతి. యతో హి ఏతే గృహం దేవాలయం భావయంతి.
- కిశోరః (ఛాత్రః)** : తర్హి ఏతే గోండుభాషయా ఏవ లిఖంతి వా?
- డేవిడ్** : గోండుభాషాయాః లిపిః నాస్తి. కుశ్రం హనుమంతరావు మహోదయః తస్యాః లిపిమ్ ఆవిష్కృతవాన్. సా లిపిః అధునా వ్యవహారే ఆనేతవ్యా. అత్రస్థజనాః గోండుభాషయా ఏవ సంభాషణం కుర్వంతి.
- వీరేశం** : కింతు, ఏతే ప్రాంతీయభాషయా స్పష్టం భాషంతే ఖలు?
- డేవిడ్** : ఆమ్. ఏతే ప్రాంతీయభాషయా వదంతి లిఖంతి చ. ఆరంభే తు ఏతే ప్రాంతీయభాషయా న సంభాషంతే స్మ.
- వాసవీ** : తర్హి ప్రాంతీయభాషయా కథమ్ ఏతే సుష్టు సంభాషణం కుర్వంతి?
- డేవిడ్** : పూర్వమ్ అహం హున్నాపూర్ విద్యాలయే అధ్యాపకః ఆసమ్. తత్రత్యాః సర్వే జనాః గోండుభాషయా ఏవ సంభాషణం కుర్వంతి స్మ. అహం తాం భాషాం న జానామి స్మ. క్రమేణ అహమేవ తాం భాషామ్ అధీతవాన్. తైః సహ సర్వేషు కార్యక్రమేషు భాగం గృహ్ణాన్ గోండుభాషాయాం నిపుణః అభవమ్. క్రమశః తయా భాషయా ఏవ ఏతాన్ ప్రాంతీయభాషామ్ అధ్యాపితవాన్.
- జంగూబాయీ** : సత్యం మహోదయే! ఏషః మహోదయః అస్మాభిః సహ భూమౌ ఉపవిశతి, ఖాదతి, క్రీడతి, గాయతి. అస్మాకం గృహస్య అవేక్షయా పారాశాలాయామ్ ఏవ ఆనందః అధికః అస్తి.
- ఇస్రూబాయీ** : ఏతావదేవ న. ఏషః పారాన్ క్రీడాగానకథాభిః అధ్యాపయతి. పాఠసంబద్ధాని ఉపకరణాని నిర్మాతి నిర్మాపయతి చ. ఏతాని భిత్తి పత్రాణి, స్ఫోరకపత్రాణి అస్మాభిః ఏవ నిర్మితాని.

(సర్వేపి తాని దృష్ట్వా ఛాత్రాన్ ప్రశంసితవంతః.)

రాఘవః : ఏతే కం దేవమ్ అర్చంతి?

దేవిడ్ : చైత్రమాసే “చెంచు భీమన్న మెర్మి”, వైశాఖ మాసే “పెర్నాపేన్ పూజా”, జ్యేష్ఠమాసే “విదిరి మొహతుక్”, ఆషాఢమాసే “ఆకిపేన్” పూజా, శ్రావణమాసానంతరం “క్షేత్రార్చనం”, భాద్రపదమాసే “పెత్రమాస”, మార్గశీర్షమాసే ధాన్యస్య గృహనయనం పురస్కృత్య “నెట్టితి” ఉత్సవమ్ ఆచరంతి.

మహేశః : విజయదశమీ (దసరా), దీపావలీత్యాదీన్ ఉత్సవాన్ న జానంతి వా.

దేవిడ్ : హా! హా! హా! జానంతి జానంతి తానేవ న. ఉగాది, హోళికా ఇత్యాద్యుత్సవానపి ఆచరంతి ఏతే. విజయదశమీతః ఆరభ్య దీపావలీపర్యంతం ‘దండారి’ ఇతి ఉత్సవమ్ ఆచరంతి. ఏతాః ‘గుస్సాడీ’ ఇతి నృత్యం కుర్వన్తి.

ఇస్రూబాయీ : “సమ్మక్క సారలమ్మ” ఇతి “మేలాపకమ్ అస్మాకం ప్రసిద్ధః ఉత్సవః అస్తి.”

మాధవీ : ఏవం వా ? ఉత్తమమ్. దేవిడ్ మహోదయ! గోండు భాషీయగిరిజనానాం విషయే భవాన్ సమ్మక్ ఉక్తవాన్. ధన్యవాదః. మహాన్ ఆనందః సంజాతః. భవంతః సర్వే భద్రాచలమ్ ఆగచ్ఛన్తు. అస్మాకం విద్యాలయే ఏవ భవతాం వ్యవస్థాం కరిష్యామః. పునః మిలామః.

దేవిడ్ : స్వాగతమ్

సర్వే ఛాత్రాః : రాం, రాం.

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- (అ) భద్రాచలం కస్మిన్ జనపదే (జిల్లాయామ్) అస్తి? తత్ర కః దేవః ప్రసిద్ధః?
- (ఆ) కమపి ఏకం ప్రియమ్ ఉత్సవం ఉద్దిశ్య వదంతు.
- (ఇ) భవతాం ప్రాంతీయభాషామ్ అతిరిచ్య భవతః మిత్రాణి కయా భాషయా భాషణం కుర్వంతి?
- (ఈ) భవంతః కదాపి విహారయాత్రాం కృతవంతః వా? తద్ద్వి భవతః అనుభవః కః?
- (ఉ) గృహం ప్రతి అతిథిః ఆగతః చేత్ భవాన్ కథం స్వాగతం కరోతి? తదర్థం కిం కరోతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు - వ్యక్తికుర్వంతు

- (అ) గిరిజనానామ్ ఉత్సవసంబద్ధాని పదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- (ఆ) పాఠే గోండుభాషాయాః పదానామ్ అర్థాన్ జ్ఞాత్వా తాని ఉపయుజ్య సంస్కృతభాషయా వాక్యాని రచయంతు.

కీతిట్కి ?	-	కృతవంతః కిమ్? / కృతవత్త్యః కిమ్ ?
మీరట్	-	భవంతః / భవత్త్యః
రాం రాం	-	నమస్కారః
- (ఇ) అధః దత్తేషు పదేషు ఏకం పదమ్ అన్వేష్య భిన్నమ్. తత్ కిమితి జ్ఞాత్వా కుండల్యాం లిఖంతు.

ఆకిపేన్, నాగోబా, పెత్రమాస, పెర్నాపేన్.	(	)
రాందేవ్, సత్తుబాయీ, జంగూబాయీ, మీరట్.	(	)
రాం రాం, ధన్యవాదః, శుభోదయః, లిఖతు.	(	)
కృష్ణాష్టమీ, సెట్టి, దీపావలీ, ఉగాది.	(	)
రాఘవః, లతా, వీరేశః, మాధవీ.	(	)
- (ఈ) పాఠం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.
 - 1) రాం రాం నామ కః అర్థః?
 - 2) గోండుజాతిగిరిజనాః గృహం కథం భావయంతి?
 - 3) గోండుజాతిగిరిజనాః కాన్ దేవాన్ పూజయంతి?
 - 4) “దండారి” ఇతి ఉత్సవం కదా ఆచరంతి?
 - 5) కీతిట్కి మహోదయ! ఇత్యస్య వాక్యస్య అర్థః కః?

III పదజాలాభివృద్ధి: - భాషాక్రీడా:

(అ) అధ: సంస్కృతభాషాయాం గోండుభాషాయాం చ పదాని సంతి. తేషామ్ ఆధారేణ గోండు భాషయా సంస్కృతేన చ వాక్యాని రచయంతు.

బాలకః (కాండి)	బాలికా (పేకి)	గీతం (పాట)
అస్తి (మన్న)	విద్యాలయః (పాడ)	గాయతి (వార్సేర్మంత)
గతవాన్ (సోత్తేర్)	గచ్ఛన్తి (దాంతేర్)	క్షేత్రం (వావుటి)
తే (వోర్)	పుస్తకం (పుస్తక్)	పరితపతీ (వాచ్కీత)
అద్య (నేన్)	సా (అద్)	భవతః, భవత్యాః (నీవ)
క్రీణంతి (ఏతాంతేర్)	సః (ఓర్)	నామ (పురల్)
క్రీడన్తి (కర్సేర్ మంతేర్)	వయం (మమట్)	కిం (బతల్)
గతవన్తః, గతవత్యః (సోత్తేం)		

ఉదా: పేకి పాట వార్సేర్మంత. - బాలికా గీతం గాయతి.

(ఆ) భవంతః కతి ఉత్పవాన్ జానంతి, ఆచరంతి? తేషాం సూచీం కుర్వంతు.

క్ర. సం.	ఉత్పవస్య నామ	మాసః
ఉదా:	ఉగాదిః	చైత్రమాసే.
1		
2		
3		

(ఇ) ఉచితం మేలయన్తు

1)	ఉగాదిః	అగ్నిపటహానాం జ్వాలనమ్
2)	సంక్రాంతిః	విగ్రహనిర్మాణమ్, అర్చనమ్.
3)	దీపావలీ	పతంగోడ్డయనమ్
4)	గణేశచతుర్థి	శమీపూజా
5)	విజయదశమీ	పంచాంగశ్రవణమ్

IV స్వీయరచనా

అధ: దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- (అ) 'ధన్యవాదః' ఇతి పదం కిమర్థమ్ ఉపయోక్తవ్యమ్? కేషు సందర్భేషు ఉపయోక్తవ్యమ్ ?
- (ఆ) భవంతః విహారయాత్రాం గంతుమ్ ఇచ్ఛన్తి చేత్ కుత్ర గచ్ఛంతి? కిమర్థం గచ్ఛంతి?
- (ఇ) విహారయాత్రాః కిమర్థం కరణీయాః? తేన కే లాభాః భవంతి?

V సర్వనాటకవ్యక్తీకరణమ్

గిరిజనాః ఇవ వేషధారణం కృత్వా, కిమపి ఏకం గిరిజనసంబద్ధం గీతం జ్ఞాత్వా అభినయం కుర్వంతు.

VI ప్రశంసా

ఏకం జానపదగీతం సంకలయ్య కక్ష్యాయాం గాయంతు.

VII భాషాంశాః

అధః దత్తాని పదాని తేషామ్ అర్థాన్ చ పఠంతు.

పురతః = ముందర	పుష్పతః = వెనుక	ఉపరి = పైన
అధః = క్రింద	వామతః = ఎడమవైపు	దక్షిణతః = కుడివైపు

ఆమ్రఫలాని = మామిడిపళ్ళు	శుకః = చిలుక	కూపీ = నీళ్ళసీసా
స్థాలికా = గిన్నె	అజః = మేకపోతు	కుక్కుటాః = కోళ్ళు
ద్విచక్రికా = సైకిల్	గౌః = ఆవు, ఎద్దు	శునకః = కుక్క
గోశాలా = పశువులపాక	సస్యక్షేత్రాణి = పొలాలు	వృద్ధః = ముసలివాడు

చిత్రం దృష్ట్వా కోశకాత్ పదాని స్వీకృత్య వాక్యాని రచయంతు.

ఏకః ఆమ్రవృక్షః అస్తి. తస్య శాఖాయాః అధః భూమౌ మంచః అస్తి. మంచే ఏకః

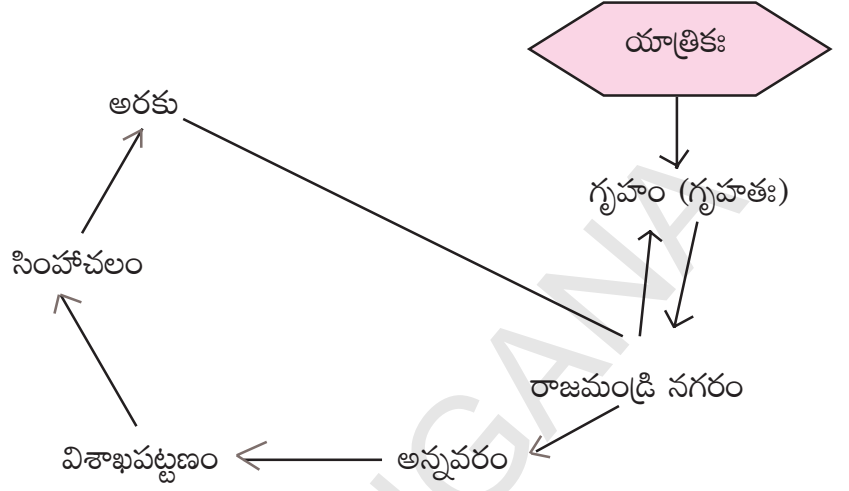
వృద్ధః అస్తి. వృద్ధస్య ఉపరి శాఖాయామ్ ఆమ్రఫలాని సంతి.

వృద్ధస్య ఉపరి శాఖాయామ్ ఏకః అపి అస్తి.

మంచస్య అధః జలకూపీ అస్తి. మంచస్య అధః ఏకః అపి అస్తి.

వృద్ధస్య పుష్పతః

(అ) ఉదాహరణనుసారం యాత్రికః కుతః కుత్ర గచ్ఛతి ఇతి లిఖింతు.

ఉదా: యాత్రికః గృహతః 'రాజమండ్రి' నగరం గతవాన్.

పరియోజనాకార్యమ్

భవతః జనపదస్య గిరిజనానాం విషయే, తేషాం భాషాయాః, ఉత్సవనాం మేలకానాం చ విషయే, అధ్యాపకస్య / గ్రంథాలయస్య సాహాయ్యేన విషయం సంకలయంతు. కక్ష్యాయాం ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

- అ) పాఠస్య సారం వక్తుం శక్నోమి.
ఆ) పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.
ఇ) పాఠస్య సారం లేఖితుం శక్నోమి.
ఈ) స్వీయవిహారయాత్రానుభవాన్ లేఖితుం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

*** న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే ***

ఏకాదశ: పాఠ:

11. పత్రలేఖనమ్

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే పక్షీ కిం కరోతి?
2. పత్రం కిమర్థం లిఖంతి?
3. భవాన్ కదాపి పత్రం లిఖితవాన్ వా?

ఛాత్రేభ్య: సూచనా:

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం చ కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రై: సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

భాగ్యనగరమ్,

05-02-2012

ప్రియలాస్యే!

అహం కుశలినీ, భవతీ కుశలినీ ఇతి అహం భావయామి. బహుకాలతః భవత్యాః సకాశాత్ పత్రం న ప్రాప్తవతీ. ప్రతిపత్రార్థమ్ అహం నిరీక్షణం కరోమి. ఇదానీం ప్రధానవిషయః కః ఇతి చేత్ హ్యః అస్మాకం విద్యాలయే పర్యావరణదినోత్సవం పురస్కృత్య కార్యక్రమః సంచాలితః. తస్మిన్ కార్యక్రమే అధ్యాపకైః సహ ఛాత్రాః సర్వేఽపి భాగం గృహీతవంతః. అధ్యాపకస్య సూచనానుసారం సర్వే ఛాత్రాః ఏకైకం పాదపం స్వీకృత్య విద్యాలయం పరితః రోపితవంతః. తేషాం పాదపానాం రక్షణం, పోషణం జలసేచనం చ అస్మాకం దాయిత్యమ్. ఏతే పాదపాః వృద్ధిం ప్రాప్య అస్మభ్యం పుష్పాణి, ఫలాని, ఛాయామ్ ప్రాణవాయుం చ యచ్ఛంతి. అహమపి వృద్ధిం ప్రాప్య అస్మిన్ ఏవ విద్యాలయే అధ్యాపికా భవిష్యామి. తదా మయా స్థాపితం పాదపం దృష్ట్వా అహమ్ అధికమ్ ఆనందమ్ అనుభవిష్యామి.

ఏషః హ్యః మమ విద్యాలయే జాతః విషయః. భవత్యాః విద్యాలయే ప్రవృత్తాన్ నూతనవిషయాన్ ఉద్దిశ్య భవతీ అవశ్యం పత్రం లేఖిష్యతీతి చింతయామి.

భవత్యాః సఖీ,

రాధా.

సంకేతః,

క. లాస్యా,

గృహ సంఖ్యా 23-23-30, శివరావు వీధీ,

సత్యనారాయణపురం, విజయవాడ,

ఆంధ్రప్రదేశ్.

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- అ) జీవనే ప్రేమ్యపత్రాణాం మహత్త్వం కిమ్?
- ఆ) వయం పత్రస్య ఉపయోగం కుత్ర కుత్ర కుర్మః?
- ఇ) భవాన్ కదాపి సమపత్రం లిఖితవాన్ వా? కస్మై లిఖితవాన్?
- ఈ) పాఠం పఠిత్వా కిం జ్ఞాతవంతః?
- ఉ) పత్రం కస్మిన్ విషయే లిఖితమ్ అస్తి?
- ఊ) పాఠశ్రవణానంతరం భవతః మనః కిం కర్తుమ్ ఇచ్ఛతి?
- ఋ) ఏతత్ పత్రం కా లిఖితవతీ? కస్మై లిఖితవతీ?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అథః దత్తాని పదాని పఠంతు. పాఠే అన్విష్య తేషాం అథః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

1) నిరీక్షణం	2) జలసేచనం	3) పురస్కృత్య
4) పాదపం	5) దాయిత్యం	6) ఛాయాం
7) ప్రాణవాయుం	8) రోపితవంతః	9) స్వీకృత్య

ఆ) అథః దత్తే అనుచ్ఛేదే కానిచన పదాని దోషయుక్తాని. శుద్ధీకృత్య వాక్యాని పునః లిఖంతు.

ఏష హ్యః మామ విద్యులయే జాతః విషయః. భవత్యః విద్యులయే ప్రవృత్తాన్ నూతనవిషయ ఉద్దిశ్య భవతి అవశ్యాం ప్రత్యుత్తరం లేఖిష్యతీతి, చింతయామి.

ఇ) అథః దత్తాని భావయుక్తాని వాక్యాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అథః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

- 1) మా పాఠశాలలో పర్యావరణదినోత్సవం పురస్కరించుకొని కార్యక్రమం జరుపబడినది.
- 2) మొక్కలను తీసుకొని పాఠశాల చుట్టుపక్కల నాటాము.
- 3) నేను కూడా పెరిగి ఈ పాఠశాలలోనే అధ్యాపకురాలిని అవుతాను.

ఈ) పాఠం పఠిత్వా అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) విద్యులయే కిమర్థం కార్యక్రమః సంచాలితః?
- 2) ఛాత్రాణాం దాయిత్యం కిమ్ అస్తి?
- 3) పాదపాః వృద్ధిం ప్రాప్య కిం యచ్ఛంతి?
- 4) రాధా కిం భవతుమిచ్ఛతి?
- 5) రాధా కదా ఆనందం ప్రాప్నోతి?

1. ప్రదీపః ప్రధానాధ్యాపకాయ విరామపత్రం లిఖతి. పత్రం పఠంతు.

తిరుపతి,

దినాంకః 17-10-2013

సవిధే,

ప్రధానాధ్యాపకః,

శ్రీ వేంకటేశ్వరప్రాచ్యపాఠశాలా,

తిరుపతిః.

మహోదయ!

మన నామ ప్రదీపః. అహమ్ అస్యాం పాఠశాలాయాం పంచమకక్షాయాం పఠామి. పఠశ్చ మమ భగిన్యాః వివాహాః భవిష్యతి. వివాహకార్యేషు అహమ్ అపి సాహాయ్యం కర్తుమిచ్ఛామి.

అతః అహమ్ అస్య మాసస్య 19, 20, 21, దినాంకేషు పాఠశాలాయామ్ ఉపస్థాతుం న శక్నోమి. అతః కృపయా మహ్యం దినత్రయం విరామం దదాతు ఇతి సవినయం ప్రార్థయామి.

ధన్యవాదః,

భవతాం విధేయః ఛాత్రః,

ప్రదీపః,

క్రమసంఖ్యా-35,

పంచమకక్ష్యా.

ఉపరిదత్తం పత్రమ్ ఆధారీకృత్య అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- అ) పత్రం కః లిఖితవాన్?
- ఆ) కుతః లిఖితవాన్?
- ఇ) కస్మిన్ దినాంకే పత్రం లిఖితవాన్?
- ఈ) కస్మై లిఖితవాన్?
- ఉ) పత్రే అధ్యాపకం కిం సంబోధితవాన్?
- ఊ) భగిన్యాః వివాహాః కదా అస్తి?
- ఋ) కతి దినాని విరామం పృష్టవాన్?

III స్వీయరచనా

అధ: దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

(అ) పర్యావరణపరిరక్షణాయ భవాన్ కిం కర్తుం శక్నోతి.

(ఆ) స్వాతంత్ర్యదినోత్సవకార్యక్రమే భవతః విద్యాలయే కిం కిం కృతవంతః ఇతి మిత్రాయ పత్రం లిఖంతు.

(ఇ) వృక్షభ్యః కే లాభాః సంతి? భవంతః వృక్షాన్ కథం రక్షంతి?

IV పదజాలాభివృద్ధి: - భాషాక్రీడా:

అ) అధ: మంజూషాయాం దత్తాని పదాని ఉపయుజ్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఆనందేన	ఇతి	మిత్ర!	నమస్కారాన్
కుశలీ	వయం	అన్యత్ర	విజయవాడానగరమ్

తిరుపతి,

దినాంక:

ప్రియమిత్ర !

అహం కుశలీ. భవాన్ వా. అహం గ్రీష్మకాల విరామేషు ఆగమిష్యామి. తత్ర మిలిత్యా మందిరాణాం దర్శనం కుర్మః. కాలయాపనం కుర్మః. భవాన్ విరామదినేషు మా గచ్ఛతు. పత్రస్య ప్రాప్తేః అనంతరం ప్రత్యుత్తరం దదాతు. మాతః కృతే పితుః కృతే చ వదతు.

భవదీయః,

.....

సంకేతః,

.....

.....

.....

(ఆ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు కిం సమీచీనం, కిమ్ అసమీచీనమితి (✓, x) ఇతి చిహ్నభ్యాం సూచయంతు.

ఉదా: అద్య విద్యాలయే పర్యావరణదినోత్సవం పురస్కృత్య కార్యక్రమః సంచాలితః. (x)

- 1) ఏకైకం పాదపం స్వీకృత్య విద్యాలయస్య బహిః రోపితవంతః. ()
- 2) పాదపానాం రక్షణం, పోషణం జలసేచనం చ అస్మాకం దాయిత్యమ్. ()
- 3) ప్రతిపత్రార్థమ్ అహం నిరీక్షణం న కరోమి. ()
- 4) పాదపాః వృద్ధిం ప్రాప్య ప్రాణవాయుం యచ్ఛంతి. ()
- 5) కార్యక్రమే అధ్యాపకైః సహ ఛాత్రాః సర్వేఽపి భాగం గృహీతవంతః. ()

V సర్వనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

అ) భవతః / భవత్యాః పాఠశాలామ్ ఉద్దిశ్య మిత్రం ప్రతి పత్రం లిఖంతు.

ఆ) రాధా భవత్యాః కృతే ఏవ పత్రం లిఖితవతీ ఇతి చింతయిత్వా తస్యాః కృతే ప్రత్యుత్తరం లిఖిత్వా ప్రదర్శయతు.

ఇ) వార్తాప్రసారణాయ కే కే మార్గాః (ఉపాయాః) సంతీతి అంశమ్ ఆధారీకృత్య నిబంధం లిఖంతు.

VI ప్రశంసా

పారే వృక్షాణాం కేచన లాభాః ఉక్తాః. ఇతోఽపి వృక్షేభ్యః కే కే లాభాః సంతీతి వదంతు.

VII భాషాంశాః

అ) జీవనే ప్రేష్వపత్రాణామ్ (లేఖలయొక్క) ఆవశ్యకతాం సర్వే జానంతి. ప్రతిదినం వయం ప్రేష్వపత్రస్య ఆవశ్యకతామ్ అనుభవामః. కుటుంబజనానాం కుశలవార్తాః జ్ఞాతుం, వివాహాదికస్య ఆహ్వానేషు, ఆధికారికవ్యవహారేషు శుభకామనానాం ప్రేషణాయ, ఏవం వివిధేషు అవసరేషు వయం ప్రేష్వపత్రస్య ఉపయోగం కుర్మః. కార్యాలయేషు వివిధాని ప్రయోజనాని ఉద్దిశ్యాపి పత్రాణి లిఖామః.

పత్రలేఖనే ఏతే అంశాః భవంతి.

శుభచిహ్నమ్	గ్రామః	దినాంకః
శీర్షికా	సంబోధనమ్	కుశలప్రశ్నాః
విషయః	సమాప్తిః	హస్తాక్షరమ్

పత్రసంకేతః (పత్రస్వీకర్తుః పత్రప్రేషయితుః చ)

(ఆ) అధః కానిచన పదాని దత్తాని. తేషాం సాహాయ్యేన పత్రేషు కథం సంబోధనం కరణీయమ్ ఇతి జానంతు.

పితరమ్ ఉద్దిశ్య		పూజ్య జనక!
పితామహమ్ ఉద్దిశ్య		పూజ్య పితామహ!
మాతరమ్ ఉద్దిశ్య		పూజ్య జనని!
పితామహీమ్ ఉద్దిశ్య		పూజ్య పితామహి!
సోదరమ్ ఉద్దిశ్య		ప్రియ అగ్రజ / ప్రియ అనుజ
సోదరీమ్ ఉద్దిశ్య		ప్రియే అగ్రజే! / ప్రియే అనుజే!
మిత్రమ్ ఉద్దిశ్య		ప్రియమిత్ర / ప్రియసఖే
అధ్యాపకమ్ ఉద్దిశ్య		మహోదయ / శ్రీమన్
అధికారిణమ్ ఉద్దిశ్య		ఆర్య / మహోదయ / శ్రీమన్

(ఇ) ఏతాని వాక్యాని పఠంతు.

సామాన్యవాక్యమ్	విరుద్ధార్థకవాక్యమ్
పుస్తకమ్ అత్ర అస్తి.	పుస్తకం అత్ర నాస్తి.
అత్ర లేఖనీ అస్తి.	అత్ర లేఖనీ నాస్తి.
ఘంటా దేవాలయే అస్తి.	ఘంటా దేవాలయే నాస్తి.
కుక్కురాః తత్ర సంతి.	కుక్కురాః తత్ర న సంతి.

‘అస్తి’ ఇతి పదస్య విరుద్ధార్థం సూచయితుమ్ ‘అస్తి’ పదేన సహ ‘న’ కారః ఉపయుజ్యతే. తదా తత్ సామాన్యవాక్యస్య “విరుద్ధార్థకవాక్యం” భవతి. సర్వేషాం క్రియాపదానాం సాకం ‘న’ ఉపయుజ్య విరుద్ధార్థకవాక్యాని లేఖితుం శక్నుమః.

(ఈ) ఉపరితనవాక్యానామ్ ఆధారేణ విరుద్ధార్థక, సామాన్యవాక్యాని లిఖంతు.

- 1) ఘటే జలమ్ అస్తి
- 2) సూర్యతే పుస్తకాని సంతి.
- 3) పుస్తకే బహూని చిత్రాణి సంతి.
- 4) విద్యాలయే వృక్షాః న సంతి.
- 5) మమ మనసి చింతా అస్తి
- 6) దుగ్ధమ్ ఉత్తమమ్ అస్తి.
- 7) గీతం మధురం న భవతి .
- 8) చిత్రమ్ ఆహ్లాదకరం భవతి.

ఏవమేవ పూర్వతనేషు పాఠేషు కానిచన సామాన్యవాక్యాని లిఖిత్వా తేషాం విరుద్ధార్థకాని వాక్యాని లిఖంతు.

(ఉ) ఏతత్ సంభాషణం పఠంతు. రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

రమేశః - భవత్యాః గృహస్య సమీపే ఉద్యానవనమ్ అస్తి కిమ్?

రుచిరా - రమేశ ! మమ గృహస్య సమీపే ఉద్యానవనం న అస్తి.

కింతు క్రీడాంగణమ్ అస్తి. ఆపణం చ వర్తతే.

రమేశః - మమ గృహస్య సమీపే గ్రంథాలయః అస్తి. భవత్యాః గృహస్య సమీపే గ్రంథాలయః అస్తి కిమ్?

రుచిరా - గ్రంథాలయః అస్తి. కింతు తస్మిన్ పుస్తకాని న సంతి.

కేవలమ్ ఆసన్దాః సంతి. కర్మకారిణః చ వర్తంతే.

రమేశః - మమ గృహస్య సమీపే గ్రంథాలయః వర్తతే. పుస్తకాన్యపి సంతి. అగత్య పఠతు. సాయంకాలే భవతీ కిం కరోతి సఖి !

రుచిరా - అహం సాయంకాలే కేవలం క్రీడామి. గృహకార్యం న కరోమి.

రమేశః - అహం సాయంకాలే ఏవ కంచిత కాలం క్రీడామి. గృహకార్యం చ కరోమి.

(ఊ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు 'స', 'చ' ఇతి అవ్యయద్వయేన రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

- 1) మానవాః భూమౌ నివసన్తి. జంతవః.....భూమౌ నివసంతి.
కింతు మత్స్యాః భూమౌ నివసంతి.
- 2) రామః లక్ష్మణః సీతా వనం గతవంతః.
భరతః వనం గతవాన్.
- 3) ప్రద్యోతనః ప్రత్యహం మాతరం నమస్కరోతి. పితరం
నమస్కరోతి. మిత్రం..... నమస్కరోతి. శత్రుం
నమస్కరోతి.
- 4) కమలాయాః గృహే పుష్పవనం వర్తతే. తస్మిన్ పుష్పవనే
మందారపుష్పాణి వర్తంతే. కుందపుష్పాణి వర్తంతే.
కమలాని తు వర్తంతే.
- 5) సింహాః మాంసాహారీ. వ్యాఘ్రాః మాంసాహారీ.
కిం తు హరిణాః మాంసాహారీ.

పరియోజనాకార్యమ్

1. వివిధదినోత్సవానాం నామాని తేషాం దినాంకాన్ చ పట్టికారూపేణ లిఖంతు. ప్రదర్శయంతు.

యథా	క్ర.సం.	దినోత్సవస్య నామ	తిథిః / దినాంకః
	1.	సంస్కృతదినోత్సవః	శ్రావణపూర్ణిమా
	2.	బాలదినోత్సవః	నవంబర్ 14

స్వీయమూల్యాంకనమ్

అ) పాఠస్య సారం వక్తుం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐

ఆ) పత్రేషు కథం సంబోధనం కరణీయమ్ ఇతి వక్తుం శక్నోమి.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

ఇ) అహం స్వయం పత్రం లేఖితం శక్నోమి.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

ఈ) వృక్షస్య ఉపయోగాన్ లేఖితం శక్నోమి.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

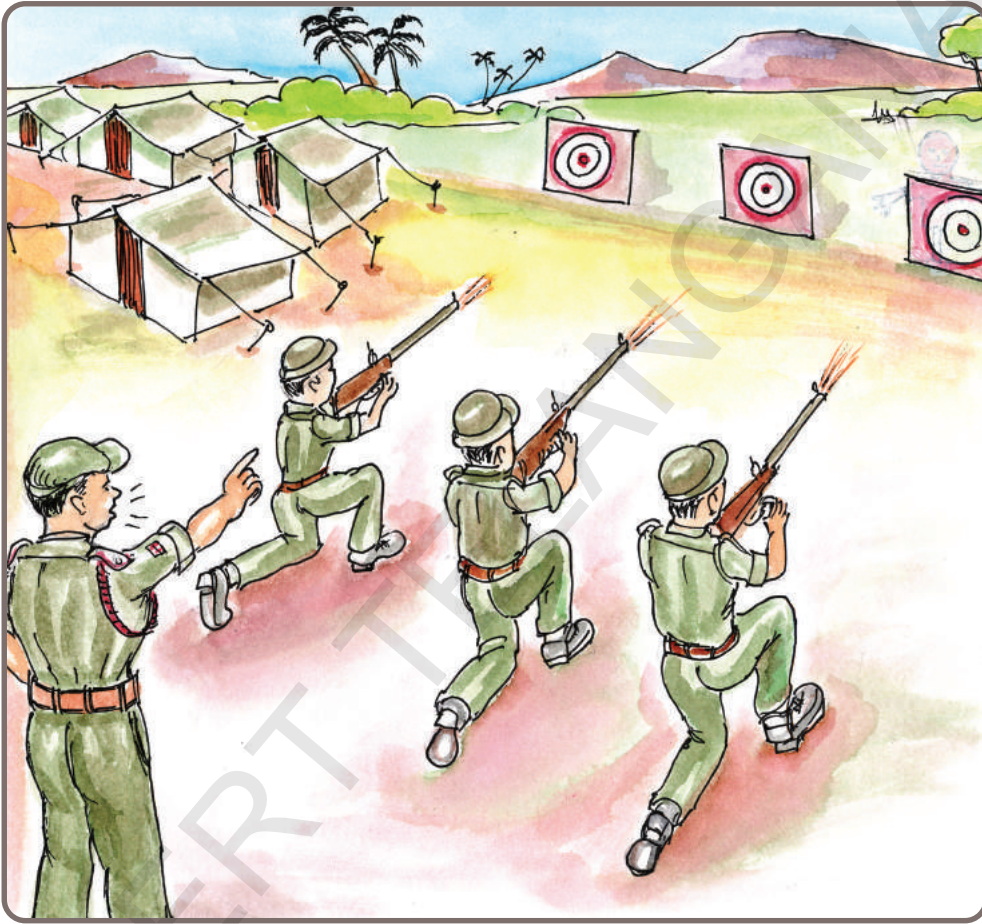
☞ గుణాః పూజాస్థానం గుణిషు న చ లింగం న చ వయః ☞

ద్వాదశ పాఠం:

12. దీక్షా

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిమ్ అస్తి?
2. సైనికాః కిం కుర్వంతి.
3. లక్ష్మచ్చేదనార్థం కిమ్ ఆవశ్యకమ్?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అంతే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

ఏకదా కౌరవాణాం పాండవానాం చ గురుః ద్రోణాచార్యః తేషాం బాణాభ్యాసకౌశలం జ్ఞాతుమ్ ఏకాం పరీక్షాం కృతవాన్. ద్రోణః తాన్ అవదత్. “భవంతః సర్వే ధనూంషి స్వీకృత్య వృక్షే స్థితాం పక్షిపుత్తలికాం ప్రహర్తుం సిద్ధాః భవంతు. యదా అహమ్ ఆజ్ఞాపయిష్యామి తదా తస్య శిరః భిందంతు” ఇతి. తతః ద్రోణః ప్రథమం దుర్యోధనమ్ ఉద్దిశ్య ఏవమవదత్. “దుర్యోధన! భవాన్ ధనుషి బాణసంధానం కరోతు. మమాజ్ఞానుసారం బాణప్రయోగం కరోతు” ఇతి. దుర్యోధనః ధనుః స్వీకృత్య సిద్ధః జాతః. తదా ద్రోణః దుర్యోధనమ్ అపృచ్ఛత్. “భవాన్ తత్ర కిం పశ్యతి?”

ఇతి. తదా దుర్యోధనః “వృక్షం, వృక్షస్య సమీపే స్థితాన్ మమ భ్రాతృన్ చ పశ్యామి” ఇతి ఉక్తవాన్.

ద్రోణః అప్రసన్నః భూత్వా “అస్తు భవాన్! ధనుః అత్ర సంస్థాప్య ఇతః గచ్ఛతు.” ఇతి అవదత్. ఏవమేవ సః సర్వాన్ కౌరవాన్ పాండవాన్ అపి పృష్టవాన్. సర్వేఽపి దుర్యోధనః ఇవ సమాధానం దత్తవంతః.

అంతే ద్రోణాచార్యః అర్జునం పృష్టవాన్. తదా అర్జునః ఏవమవదత్. “అహం కేవలం పక్షిణః పుత్తలికామేవ పశ్యామి.

న అన్యత్” ఇతి ఉక్తవాన్. తదా ద్రోణః అర్జునమ్ ఏవమ్ అపృచ్ఛత్. “భవాన్ పక్షిపుత్తలికాం పశ్యతి చేత్ తస్యాః అంగాని కథం సంతి?” ఇతి. తదా అర్జునః “అహం కేవలం తస్యాః శిరః పశ్యామి.” తదా ప్రసన్నః ద్రోణః ఆనందేన “బాణం ముంచతు” ఇతి ఆజ్ఞాపయత్. సమనంతరమేవ అర్జునః బాణం క్షిప్తవాన్. రుణిత్యేవ బాణేన పక్షిపుత్తలికాయాః శిరః భిన్నం భూత్వా భూమౌ అపతత్.

ఏకాగ్రతా నామ ఏవం భవేత్. ఏతాదృశ్యా దీక్షయా, ఏకాగ్రతయా అర్జునః ధను-ర్విద్యామ్ అభ్యస్య సర్వశ్రేష్ఠ-ధనుర్ధారీ అభవత్.

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- (అ) కథాశ్రవణేన కిమ్ అవగతవంతః?
- (ఆ) కథాయాం ముఖ్యాంశః కః?
- (ఇ) ద్రోణాచార్యః కిమర్థం తాన్ సర్వాన్ పరీక్షితవాన్?
- (ఈ) అర్జునః లక్ష్మచ్ఛేదం కృతవాన్ ఖలు! ఏతస్మిన్ విషయే అర్జునస్య ఏకాగ్రతా కీదృశీ ఇతి వదంతు.
- (ఉ) అర్జునస్య స్థానే భవాన్ అస్తి చేత్ కిం వదతి?
- (ఊ) లక్ష్మసాధనార్థం కాని కాని ఆవశ్యకాని భవంతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

- (అ) అథః దత్తాని పదాని పారే కుత్ర సంతీతి అన్విష్య, తేషామ్ అథః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

1) స్వీకృత్య	2) ధనూంషి	3) ప్రహర్తుం
4) మమాజ్ఞానుసారం	5) పక్షిపుత్తలికాం	6) ముంచతు
7) భిన్నం	8) ధనుర్ధారీ	

- (ఆ) అథః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. తాని వాక్యాని కః కం ప్రతి ఉక్తవాన్ ఇతి లిఖంతు.

ఉదా: వృక్షం, వృక్షస్య సమీపే స్థితాన్ మమ భ్రాతృన్ చ పశ్యామి.

దుర్యోధనః ద్రోణమ్ ఉక్తవాన్

- 1) వృక్షే స్థితాం పక్షిపుత్తలికాం ప్రహర్తుం సిద్ధాః భవంతు.

.....

- 2) ధనుః అత్ర సంస్థాప్య భవాన్ ఇతః గచ్ఛతు.

.....

- 3) అహం కేవలం పక్షిపుత్తలికామేవ పశ్యామి.

.....

- 4) తస్యాః అంగాని కథం సంతి?

.....

- ఉ) సానందం బాణం ముంచతు.

.....

(ఇ) పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) జీవనే కిమపి సాధనీయం చేత్ కా ఆవశ్యకీ?
- 2) ద్రోణాచార్యః కిం జ్ఞాతుం పరీక్షాం కృతవాన్?
- 3) ద్రోణః దుర్యోధనముద్దిశ్య కిమవదత్?
- 4) దుర్యోధనః ద్రోణాచార్యం ప్రతి కిముక్తవాన్?
- 5) అర్జునః ద్రోణం ప్రతి కిముక్తవాన్?
- 6) ద్రోణః అర్జునం కిమ్ ఆజ్ఞాపయత్?

III స్వీయరచనా

అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

అ) విద్యార్థినాం కృతే ఏకాగ్రతాయాః ఆవశ్యకతా కా?

ఆ) కే కే జనాః ఏకాగ్రతయా కిం కిం కుర్వంతీతి వదంతు.

ఇ) భవాన్ కేషు విషయేషు ఏకాగ్రతాం దర్శయతి? కిం సాధయితుమ్ ఇచ్ఛతి?

ఈ) ఏకాగ్రతావర్ధనాయ కాని కాని ఆవశ్యకాని భవంతి?

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

(అ) అధః మంజూషాయాం కానిచన పర్యాయపదాని దత్తాని. తాని కస్య పదస్య పర్యాయపదాని ఇతి జ్ఞాత్వా విభజంతు.

ఫల్గుణః	ఖగః	గురుః	అంతేవాసీ	విహంగమః	గీష్మతిః
భరతర్షభః	శిష్యః	శిక్షకః	విహంగః	కిరీటీ	విద్యార్థీ

	<u>ఆచార్యః</u>	<u>పక్షీ</u>	<u>అర్జునః</u>	<u>ఛాత్రః</u>
1)				
2)				
3)				

(అ) కక్ష్యాయాం సర్వే ఛాత్రాః వృత్తాకారేణ ఉపవిశంతు. ఏకైకః మహాభారతే విద్యమానానాం పాత్రాణాం నామాని వదతు. ఏకస్య వృత్తస్య అనంతరం యః తాని పాత్రనామాని పునః తేనైవ క్రమేణ ప్రప్రథమం వదతి సః “దీక్షాపరః అర్జునః” ఇతి బిరుదాంకితః భవతి.

(ఇ) అధః దత్తేషు రిక్తస్థానేషు దత్తస్య పదస్య అన్నిమమ్ అక్షరమ్ ఉపయుజ్య నూతనపదాని లిఖంతు.

ఉదా:	ధర్మరాజః	జలదః	దయానిధిః	ధార్మికః
క.....				
.....				
.....				

(ఈ) అధః దత్తేషు రేఖాంకితానాం పదానామ్ అర్థాన్ జానంతు.

తేషామ్ అర్థానామ్ ఆధారేణ నూతనవాక్యాని రచయంతు.

- 1) సర్వే ధనూంషి స్వీకృత్య సిద్ధాః అభవన్.
.....
- 2) సుధాంశుః మహత్యా ఏకాగ్రతయా ధ్యానం కృతవాన్.
.....
- 3) ఏకలవ్యః సర్వాం ధనుర్విద్యామ్ అభ్యస్య కీర్తిం ప్రాప్తవాన్.
.....
- 4) సర్వస్య గాత్రస్య శిరః ప్రధానమ్.
.....

V సర్జనాత్మకవ్యక్తికరణమ్

చిత్రం దృష్ట్వా చత్వారి వాక్యాని లిఖంతు.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

VI ప్రశంసా

- (అ) భవాన్ పాఠ్యవిషయేషు కస్మిన్ విషయే ఏకాగ్రతాం ప్రదర్శయతి? తయా కిం ప్రాప్నోతి?
- (ఆ) భవతాం పాఠశాలాయామ్ ఏకాగ్రతాం ప్రదర్శితవతః ఛాత్రాన్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

VII భాషాంశాః

- (అ) అధః దత్తాని పదాని పదానాం విచ్ఛేదం చ పశ్యంతు, అవగచ్ఛంతు.

దేవ + ఆలయః	=	దేవాలయః
కవి + ఇంద్రః	=	కవీంద్రః
గురు + ఉత్తమః	=	గురుత్తమః

ఉపరితనఉదాహరణేషు దేవ, కవి, గురు ఇతి పదాని పూర్వపదాని ఇత్యుచ్యంతే. ఆలయః, ఇంద్రః ఉత్తమః ఇతి వదాని ఉత్తరపదాని ఇత్యుచ్యంతే. ఉపరితనేషు ఉదాహరణేషు పూర్వపదానామ్ అంతే స్థితాః స్వరాః కే ఇతి పశ్యంతు.

దేవ - అస్మిన్ పదే 'వ' అక్షరే 'అ' కార స్వరః అస్తి.

కవి - అస్మిన్ పదే 'వి' అక్షరే 'ఇ' కార స్వరః అస్తి.

గురు - అస్మిన్ పదే 'రు' అక్షరే 'ఉ' కార స్వరః అస్తి.

ఉత్తరపదానాం పూర్వస్మిన్ క్రమశః ఆ, ఇ, ఉ స్వరాః సన్తి.

ఉపరితనపదాని విభజ్య లిఖంతి చేత్ తేషాం రూపాణి ఏవం భవంతి.

దే <u>వ</u> + ఆ <u>ల</u> యః	(అ + ఆ)
1 2	1 2
క <u>వి</u> + ఇ <u>న్</u> ద్రః	(ఇ + ఇ)
1 2	1 2
గు <u>రు</u> + ఉ <u>త్త</u> మః	(ఉ + ఉ)
1 2	1 2

(ఆ) అధః దత్తేషు పదేషు పూర్వోత్తరపదేషు స్థితాన్ స్వరాన్ ఉపరితనానామ్ ఉదాహరణానామ్ అనుసారం సూచయంతు.

ఉదా:రామ	+	అలయః	(	అ	+	ఆ	)
పరమ	+	ఆకాశః	(		+		)
కవి	+	ఈశ్వరః	(		+		)
వధూ	+	ఊహః	(		+		)
మూషిక	+	ఉత్తమః	(		+		)
అజ్ఞా	+	అనుసారమ్	(		+		)
ద్రోణ	+	ఆచార్యః	(		+		)
అతి	+	అంతమ్	(		+		)
ఏక	+	ఏకః	(		+		)
గణ	+	ఈశః	(		+		)
ప్రతి	+	ఉపకారః	(		+		)
పరమ	+	జెషధమ్	(		+		)
అణు	+	అస్త్రమ్	(		+		)

పరియోజనాకార్యమ్

అ) ఏకాగ్రతాయాః సంబద్ధాని నాటకాని అథవా కథాః సంకలయ్య విలిఖ్య ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

అ) పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.

ఆ) పాఠస్థాని నూతనపదాని ఉపయుజ్య స్వీయవాక్యాని లేఖితం శక్నోమి.

ఇ) ఏకాగ్రతాయాః ఆవశ్యకతామ్ అధిక్యత్య స్వీయవాక్యైః లేఖితం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐
☐	☐
☐	☐

అ అ ఉ దారచరితానాం తు వసుధైవ కుటుంబకమ్ ఐ ఐ

పరంతు - నందంతు

కారణం కిమ్?

పూర్వం కచ్చన సజ్జనః ఆసీత్. సః కదాపి కస్యాపి అహితం న కరోతి స్మ. సర్వదా పరహితమ్ ఏవ చింతయతి స్మ. అతః సాత్త్వికజీవనబలాత్ తేన విశిష్టా శక్తిః ప్రాప్తా ఆసీత్. దేహరహితాన్ అపి దేవతాపిశాచాదీన్ ద్రష్టుం తస్య సామర్థ్యమ్ ఆసీత్.

కదాచిత్ సః కార్యనిమిత్తమ్ అన్యగ్రామం గచ్ఛన్ ఆసీత్. తదా మార్గే తేన కాచిత్ క్షుద్రదేవతా దృష్టా. తస్యాః దర్శనాత్ ఏవ సః సాత్త్వికః జ్ఞాతవాన్ యత్ ఏషా సాంక్రమికరోగస్య అధిదేవతా ఇతి.

తదా సా దేవతా ఉక్తవతీ - “అహం సాంక్రమికరోగస్య అధిదేవతా. పార్శ్వస్థగ్రామం ప్రతి గచ్ఛంతీ అస్మి” ఇతి. సాంక్రమికరోగాధిదేవతా యం గ్రామం ప్రవిశతి తస్మిన్ గ్రామే మహతీ జీవహానిః భవిష్యతి ఇతి జానాతి స్మ సః సాత్త్వికః. కిం తు తస్యాః దేవతాయాః గమనం నివారయితుం తస్య సామర్థ్యం న ఆసీత్. అతః సః గ్రామస్య హానిం జానన్ అపి తాం నివారయితుమ్ అశక్నువన్ మౌనేన అగ్రే గతవాన్.

సాంక్రమికదేవతా గ్రామం ప్రవిష్టవతీ. సర్వత్ర సాంక్రమికరోగః ప్రసృతః. రోగగ్రస్తాః బహవః మరణం ప్రాప్తవంతః. రోగః పార్శ్వగ్రామేషు న ప్రసరేత్ ఇత్యతః సః సమీప స్థేషు గ్రామేషు రోగప్రతిబంధకోపాయాన్ కృతవాన్. కదాచిత్ ఏతాదృశం కార్యం సమాప్య స్వగ్రామం ప్రతిగచ్ఛన్ ఆసీత్ సః.

తావతా గ్రామాత్ నిర్గతా సాంక్రమిక రోగాధిదేవతా తస్య అభిముఖమ్ ఆగతా. తాం పృష్టవాన్ సాత్త్వికః - “తృప్తా ఖలు భవతీ? భవత్యాః కార్యం సమాప్తం ఖలు?” ఇతి.

తదా సా దేవతా శాంతస్వరేణ ఉక్తవతీ - “వత్స! అలం కోపేన. వయం సర్వే విధినియమాధీనాః ఖలు!” అహం కుత్రాపి స్వయం న ప్రవిశామి. యత్ర జనాః స్వచ్ఛతాం న రక్షంతి తత్రైవ మమ ప్రవేశః. జనాః ఏవ అస్వచ్ఛతాదిభిః మాం స్వాగతీకుర్వంతి” ఇతి.

తదస్తు ! ఏతస్మిన్ గ్రామే కతి జనాన్ యమసదనం ప్రేషితవతీ భవతీ? ఇతి పృష్టవాన్ సాత్త్వికః.

చత్వారింశత్ జనాన్ ఇతి ఉత్తరం దత్తవతీ దేవతా. ఏతత్ శ్రుతవతః సాత్త్వికస్య మహాన్ కోపః ఆగతః “కిమ్ ఏతత్ అసత్యకథనం భవత్యాః? గ్రామే శతాధికాః జనాః మృతాః ?”

తదా సా క్షుద్రదేవతా మందహాసపూర్వకమ్ ఉక్తవతీ - “శతాధికాః జనాః మృతాః ఇతి తు సత్యమ్ ఏవ. కింతు మమ కారణతః, తన్నామ రోగకారణతః చత్వారింశత్ జనాః మృతాః ఇత్యపి సత్యమ్ ఏవ. రోగకారణతః తావంతః ఏవ మృతాః. అన్యే సర్వే రోగభీతికారణతః మృతాః. మయా అసత్యం కిమపి న ఉక్తమ్” ఇతి.

1. అకారాంతః పుంలింగః దేవశబ్దః - దేవుడు

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	దేవః	దేవా	దేవాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే దేవ	హే దేవా	హే దేవాః
ద్వితీయా విభక్తిః	దేవమ్	దేవా	దేవాన్
తృతీయా విభక్తిః	దేవేన	దేవాభ్యామ్	దేవైః
చతుర్థీ విభక్తిః	దేవాయ	దేవాభ్యామ్	దేవేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	దేవాత్	దేవాభ్యామ్	దేవేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	దేవస్య	దేవయోః	దేవానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	దేవే	దేవయోః	దేవేషు

ఏవః బాలః, రామః, గోవిందః, పాఠః, మార్గః ఇత్యాదయః

2. ఇకారాంతః పుంలింగః కవిశబ్దః - కవి, రచయిత

ప్రథమా విభక్తిః	కవిః	కవీ	కవయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే కవే	హే కవీ	హే కవయః
ద్వితీయా విభక్తిః	కవిమ్	కవీ	కవీన్
తృతీయా విభక్తిః	కవినా	కవిభ్యామ్	కవిభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	కవయే	కవిభ్యామ్	కవిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	కవేః	కవిభ్యామ్	కవిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	కవేః	కవ్యోః	కవీనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	కవా	కవ్యోః	కవిషు

ఏవం రవిః, కపిః, విధిః ఇత్యాదయః

3. ఉకారాంతః పుంలింగః భానుశబ్దః - సూర్యుడు

ప్రథమా విభక్తిః	భానుః	భానూ	భానవః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే భానో	హే భానూ	హే భానవః
ద్వితీయా విభక్తిః	భానుమ్	భానూ	భానూన్
తృతీయా విభక్తిః	భానునా	భానుభ్యామ్	భానుభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	భానవే	భానుభ్యామ్	భానుభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	భానోః	భానుభ్యామ్	భానుభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	భానోః	భాన్వోః	భానునామ్
సప్తమీ విభక్తిః	భానౌ	భాన్వోః	భానుషు

ఏవం గురుః, విధుః, విష్ణుః, శంభుః, వాయుః ఇత్యాదయః

4. ఋకారాస్త: పుంలింగ: ధాత్యశబ్ద: - బ్రహ్మ

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తి:	ధాతా	ధాతారౌ	ధాతారః
సంబోధనప్రథమా విభక్తి:	హే ధాతః	హే ధాతారౌ	హే ధాతారః
ద్వితీయా విభక్తి:	ధాతారమ్	ధాతారౌ	ధాతూన్
తృతీయా విభక్తి:	ధాత్రా	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభిః
చతుర్థి విభక్తి:	ధాత్రే	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యః
పంచమీ విభక్తి:	ధాతుః	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యః
షష్ఠి విభక్తి	ధాతుః	ధాత్రోః	ధాతూణామ్
సప్తమీ విభక్తి	ధాతరి	ధాత్రోః	ధాతృషు

ఏవం నస్తా - ఉద్ధాతా - కర్తా ఇత్యాదయః

5. ఓకారాస్త: పుంలింగ: గోశబ్ద: - ఎద్దు

ప్రథమా విభక్తి:	గాః	గావౌ	గావః
సంబోధన ప్రథమా విభక్తి:	హే గాః	హే గావౌ	హే గావః
ద్వితీయా విభక్తి:	గామ్	గావౌ	గాః
తృతీయా విభక్తి:	గవా	గోభ్యామ్	గోభిః
చతుర్థి విభక్తి:	గవే	గోభ్యామ్	గోభ్యః
పంచమీ విభక్తి:	గోః	గోభ్యామ్	గోభ్యః
షష్ఠి విభక్తి	గోః	గవోః	గవామ్
సప్తమీ విభక్తి	గవి	గవోః	గోషు

ఏవం సుద్యౌః - స్మృత్యౌః ఇత్యాదయః

6. అకారాస్త: నపుంసకలింగ: పుస్తకశబ్ద: - పుస్తకము

ప్రథమా విభక్తి:	పుస్తకమ్	పుస్తకే	పుస్తకాని
సంబోధనప్రథమా విభక్తి:	హే పుస్తక	హే పుస్తకే	హే పుస్తకాని
ద్వితీయా విభక్తి:	పుస్తకమ్	పుస్తకే	పుస్తకాని
తృతీయా విభక్తి:	పుస్తకేన	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకైః
చతుర్థి విభక్తి:	పుస్తకాయ	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకేభ్యః
పంచమీ విభక్తి:	పుస్తకాత్	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకేభ్యః
షష్ఠి విభక్తి:	పుస్తకస్య	పుస్తకయోః	పుస్తకానామ్
సప్తమీ విభక్తి:	పుస్తకే	పుస్తకయోః	పుస్తకేషు

ఏవం జ్ఞానమ్, వనమ్, ఫలమ్, జలమ్ ఇత్యాదయః

7. ఉకారాంత: నపుంసకలింగ: మధుశబ్ద: - తేనె

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తి:	మధు	మధునీ	మధూని
సంబోధనప్రథమా విభక్తి:	హే మధు	హే మధునీ	హే మధూని
ద్వితీయా విభక్తి:	మధు	మధునీ	మధూని
తృతీయా విభక్తి:	మధునా	మధుభ్యామ్	మధుభి:
చతుర్థి విభక్తి:	మధునే	మధుభ్యామ్	మధుభ్య:
పంచమీ విభక్తి:	మధునః	మధుభ్యామ్	మధుభ్య:
షష్ఠి విభక్తి:	మధునః	మధునో:	మధూనామ్
సప్తమీ విభక్తి:	మధుని	మధునో:	మధుషు

ఏవం అమ్బు - శృశ్రు ఇత్యాదయః

8. ఆకారాంత: స్త్రీలింగ: ఉమాశబ్ద: - పార్వతీ

ప్రథమా విభక్తి:	ఉమా	ఉమే	ఉమాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తి:	హే ఉమే	హే ఉమే	హే ఉమాః
ద్వితీయా విభక్తి:	ఉమామ్	ఉమే	ఉమాః
తృతీయా విభక్తి:	ఉమయా	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభిః
చతుర్థి విభక్తి:	ఉమాయై	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభ్యః
పంచమీ విభక్తి:	ఉమాయాః	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభ్యః
షష్ఠి విభక్తి:	ఉమాయాః	ఉమయోః	ఉమానామ్
సప్తమీ విభక్తి:	ఉమాయామ్	ఉమయోః	ఉమాసు

ఏవం రమా, అంబా, లతా, గీతా, మాలా, సీతా, దుర్గా ఇత్యాదయః

9. ఇకారాంత: స్త్రీలింగ: మతిశబ్ద: - బుద్ధి

ప్రథమా విభక్తి:	మతి:	మతీ	మతయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తి:	హే మతే	హే మతీ	హే మతయః
ద్వితీయా విభక్తి:	మతిమ్	మతీ	మతీః
తృతీయా విభక్తి:	మత్యా	మతిభ్యామ్	మతిభిః
చతుర్థి విభక్తి:	మత్యై / మతయే	మతిభ్యామ్	మతిభ్యః
పంచమీ విభక్తి:	మత్యాః / మతేః	మతిభ్యామ్	మతిభ్యః
షష్ఠి విభక్తి:	మత్యాః / మతేః	మతోః	మతీనామ్
సప్తమీ విభక్తి:	మత్యామ్ / మతౌ	మతోః	మతిషు

ఏవం శృతిః, స్మృతిః, బుద్ధిః, రుచిః ఇత్యాదయః

1) పా - పానే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః -	పిబతి	పిబతః	పిబన్తి
మధ్యమపురుషః -	పిబసి	పిబథః	పిబథ
ఉత్తమపురుషః -	పిబామి	పిబావః	పిబామః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అపిబత్	అపిబతామ్	అపిబన్
మధ్యమపురుషః -	అపిబః	అపిబతమ్	అపిబత
ఉత్తమపురుషః -	అపిబమ్	అపిబావ	అపిబామ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః -	పిబతు, పిబతాత్	పిబతామ్	పిబన్తు
మధ్యమపురుషః -	పిబ, పిబతాత్	పిబతమ్	పిబత
ఉత్తమపురుషః -	పిబాని	పిబావ	పిబామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః -	పాస్యతి	పాస్యతః	పాస్యన్తి
మధ్యమపురుషః -	పాస్యసి	పాస్యథః	పాస్యథ
ఉత్తమపురుషః -	పాస్యామి	పాస్యావః	పాస్యామః

2) క్రీడ - క్రీడాయాం - గతౌ చ

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః -	క్రీడతి	క్రీడతః	క్రీడన్తి
మధ్యమపురుషః -	క్రీడసి	క్రీడథః	క్రీడథ
ఉత్తమపురుషః -	క్రీడామి	క్రీడావః	క్రీడామః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అక్రీడత్	అక్రీడతామ్	అక్రీడన్
మధ్యమపురుషః -	అక్రీడః	అక్రీడతమ్	అక్రీడత
ఉత్తమపురుషః -	అక్రీడమ్	అక్రీడావ	అక్రీడామ

విధ్యాశిషో: లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః -	క్రీడతు, క్రీడతాత్	క్రీడతామ్	క్రీడన్తు
మధ్యమపురుషః -	క్రీడ, క్రీడతాత్	క్రీడతమ్	క్రీడత
ఉత్తమపురుషః -	క్రీడాని	క్రీదావ	క్రీదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః -	క్రీడిష్యతి	క్రీడిష్యతః	క్రీడిష్యన్తి
మధ్యమపురుషః -	క్రీడిష్యసి	క్రీడిష్యధః	క్రీడిష్యథ
ఉత్తమపురుషః -	క్రీడిష్యామి	క్రీడిష్యావః	క్రీడిష్యామః

3) ఖాదృ - భక్షణే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః -	ఖాదతి	ఖాదతః	ఖాదన్తి
మధ్యమపురుషః -	ఖాదసి	ఖాదధః	ఖాదథ
ఉత్తమపురుషః -	ఖాదామి	ఖాదావః	ఖాదామః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అఖాదత్	అఖాదతామ్	అఖాదన్
మధ్యమపురుషః -	అఖాదః	అఖాదతమ్	అఖాదత
ఉత్తమపురుషః -	అఖాదమ్	అఖాదావ	అఖాదామ

విధ్యాశిషో: లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః -	ఖాదతు, ఖాదతాత్	ఖాదతామ్	ఖాదన్తు
మధ్యమపురుషః -	ఖాద, ఖాదతాత్	ఖాదతమ్	ఖాదత
ఉత్తమపురుషః -	ఖాదాని	ఖాదావ	ఖాదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః -	ఖాదిష్యతి	ఖాదిష్యతః	ఖాదిష్యన్తి
మధ్యమపురుషః -	ఖాదిష్యసి	ఖాదిష్యధః	ఖాదిష్యథ
ఉత్తమపురుషః -	ఖాదిష్యామి	ఖాదిష్యావః	ఖాదిష్యామః

4) వద - వ్యక్తాయాం వాచి

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః -	వదతి	వదతః	వదన్తి
మధ్యమపురుషః -	వదసి	వదధః	వదథ
ఉత్తమపురుషః -	వదామి	వదావః	వదామః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అవదత్	అవదతామ్	అవదన్
మధ్యమపురుషః -	అవదః	అవదతమ్	అవదత
ఉత్తమపురుషః -	అవదమ్	అవదావ	అవదామ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః -	వదతు, వదతాత్	వదతామ్	వదన్తు
మధ్యమపురుషః -	వద, వదతాత్	వదతమ్	వదత
ఉత్తమపురుషః -	వదాని	వదావ	వదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః -	వదిష్యతి	వదిష్యతః	వదిష్యన్తి
మధ్యమపురుషః -	వదిష్యసి	వదిష్యథః	వదిష్యథ
ఉత్తమపురుషః -	వదిష్యామి	వదిష్యావః	వదిష్యామః

5) అస - భువి

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అస్తి	స్తః	స్త్వి
మధ్యమపురుషః -	అసి	స్థః	స్థ
ఉత్తమపురుషః -	అస్మి	స్వః	స్మః

అనద్యతనభూతే లజ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః -	అసీత్	అస్తామ్	ఆసన్
మధ్యమపురుషః -	అసీః	అస్తమ్	ఆస్త
ఉత్తమపురుషః -	ఆసమ్	ఆస్వ	ఆస్మ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః -	అస్తు / స్తాత్	స్తామ్	సన్తు
మధ్యమపురుషః -	ఏధి / స్తాత్	స్తమ్	స్త
ఉత్తమపురుషః -	అసాని	అసావ	అసామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః -	భవిష్యతి	భవిష్యతః	భవిష్యన్తి
మధ్యమపురుషః -	భవిష్యసి	భవిష్యథః	భవిష్యథ
ఉత్తమపురుషః -	భవిష్యామి	భవిష్యావః	భవిష్యామః

సంయుక్తాక్షరాణి

ఏతాని ధ్యానేన పశ్యంతు. అక్షరాణాం యోజనమ్ అవగచ్ఛంతు. ఉచ్చారయంతు.

క్ + క్ = క్క్ + ఉ	= క్కు - కుక్కుటః	ణ్ + ఠ = ణఠ	= ఉత్కణ్ఠా
క్ + క = క్క	= క్క - కుక్కుటః	ష్ + ఠ = షఠ	= షఠః
క్ + క = క్క	= అక్కురః	క్ + డ = క్డ	= ఉక్డయనమ్
క్ + క = క్క	= అర్కః	ణ్ + డ = ణ్డ	= గణ్డః
క్ + క = క్క	= ఉత్కననమ్	ణ్ + ణ = ణ్ణ	= విషణ్ణః
క్ + గ = గ్గ	= గుగ్గులః	క్ + ణ = క్ణ	= ఉర్ణమ్
క్ + గ = క్గ	= అక్కులీ	ష్ + ణ = ష్ణ	= ఉష్ణమ్
క్ + గ = క్గ	= క్షక్కుగః	క్ + త = క్త	= సూక్తిః
క్ + గ = గ్గ	= మార్గః	క్ + త = క్త	= ఉత్తమః
క్ + ఘ = క్ఘ	= సక్ఘః	క్ + త = క్త	= వృత్తమ్
క్ + ఘ = క్ఘ	= మహార్ఘః	క్ + త = క్త	= సప్తాహః
క్ + చ = క్చ	= ఉచ్చైః	క్ + త = క్త	= గర్తః
క్ + చ = క్చ	= ఆక్కుచ్ఛనమ్	క్ + త = క్త	= పుస్తకమ్
క్ + చ = క్చ	= అర్చకః	క్ + త = క్త	= ఉత్థానమ్
క్ + చ = క్చ	= ఇచ్ఛా	క్ + త = క్త	= మన్థనమ్
క్ + చ = క్చ	= వాచ్ఛా	క్ + త = క్త	= అర్థః
క్ + చ = క్చ	= మూర్ఛా	క్ + త = క్త	= సంస్థానమ్
క్ + జ = క్జ	= సక్జః	క్ + ద = క్ద	= ఉద్దామమ్
క్ + జ = క్జ	= అజ్జనమ్	క్ + ద = క్ద	= చందనమ్
క్ + జ = క్జ	= కుజ్జా	క్ + ద = క్ద	= అబ్దః
క్ + జ = క్జ	= గర్జనమ్	క్ + ధ = క్ధ	= దుగ్ధమ్
క్ + జ = క్జ	= జ్ఞానమ్	క్ + ధ = క్ధ	= శుద్ధః
క్ + ట = క్ట	= ఘట్టా	క్ + ధ = క్ధ	= సుగంధః
క్ + ట = క్ట	= ఆప్టే	క్ + ధ = క్ధ	= క్షుద్ధః
క్ + ట = క్ట	= యట్టిః	క్ + ధ = క్ధ	= అర్థమ్

క్ + న = క్న	= శక్నోతి	ద్ + య = య	= అయ
త్ + న = త్	= రత్నమ్	న్ + య = న్య	= అన్యః
ధ్ + న = ధ్న	= బధ్నాతి	భ్ + య = భ్య	= ఆరభ్య
న్ + న = న్న	= అన్నమ్	వ్ + య = వ్య	= కావ్యమ్
స్ + న = స్న	= స్నానమ్	హ్ + య = హ్య	= ऐतिह्यम्
హ్ + న = హ్	= చిహ్నమ్	క్ + ర = క్ర	= చక్రమ్
ట్ + ప = ట్ప	= షట్పదః	గ్ + ర = గ్ర	= అగ్రమ్
త్ + ప = త్ప	= ఉత్పలమ్	త్ + ర = త్ర	= ఉత్రమ్
ప్ + ప = ప్ప	= పిప్పలీ	ద్ + ర = ద్ర	= నిద్రా
స్ + ప = స్ప	= స్పందనమ్	బ్ + ర = బ్ర	= బ్రహ్మ
ల్ + ఫ = ల్ఫ	= గుల్ఫః	స్ + ర = స్ర	= సహస్రమ్
స్ + ఫ = స్ఫ	= స్ఫటికమ్	హ్ + ర = హ	= హః
మ్ + బ = మ్బ	= అమ్బరమ్	క్ + ల = క్ల	= శుక్లః
ర్ + బ = ర్బ	= దుర్బలః	ప్ + ల = ప్ల	= ప్లావనమ్
గ్ + భ = గ్భ	= ప్రాగ్భవనమ్	మ్ + ల = మ్ల	= ఆమలమ్
ద్ + భ = ద్భ	= సద్భావనా	శ్ + ల = శ్ల	= శ్లాఘ్యమ్
మ్ + భ = మ్భ	= స్తమ్భః	హ్ + ల = హ్ల	= ఆహ్లాదః
ల్ + భ = ల్భ	= ప్రగల్భః	క్ + వ = క్వ	= పక్వమ్
న్ + మ = న్మ	= జన్మ	త్ + వ = త్వ	= సత్వరమ్
త్ + మ = త్మ	= ఆత్మా	ద్ + వ = ద్వ	= ద్వారమ్
శ్ + మ = శ్మ	= అశ్మ	ర్ + వ = ర్వ	= గర్వః
స్ + మ = స్మ	= అస్మితా	శ్ + వ = శ్వ	= అశ్వః
క్ + య = క్య	= వాక్యమ్	క్ + ష = క్ష	= కక్షా
ఖ్ + య = ఖ్య	= ఆఖ్యా	క్ + స = క్స	= వాక్సారః
గ్ + య = గ్య	= భాగ్యమ్	త్ + స = త్స	= ఉత్సాహః
చ్ + య = చ్య	= వాచ్యమ్	ప్ + స = ప్స	= జుగుప్సా
ఠ్ + య = ఠ్య	= పాఠ్యమ్	ర్ + హ = ర్హ	= తర్హి
త్ + య = త్య	= సత్యమ్		

ఏతాని పదాని పరీక్షార్థం నోపయోక్తవ్యాని.

పదకోశ:

అంతికమ్	=	సమీపము	కిశోరం	=	బాలుని
అంగాని	=	అవయవములు	కీదృశం	=	ఎలాంటి
అకస్మాత్	=	ఒక్కసారిగా / హఠాత్తుగా	కుతః	=	ఎక్కడి నుండి
అతిక్రాంతవాన్	=	అతిక్రమించాడు	కుపితః	=	కోపించినవాడు
అతిమలినా	=	మిక్కిలి మలినమైనది	కుఙ్ఠః	=	గూనివాడు
అతివికలా	=	అశుద్ధమైనవి	క్రేతవ్యం	=	కొనబడాలి
అతివిమలా	=	మిక్కిలి శుద్ధమైనది, స్వచ్ఛమైనది	క్షణశః	=	ప్రతిక్షణం
అధనః	=	ధనం లేనివాడు	ఖనిత్వా	=	తవ్వి
అపమానితవాన్	=	అవమానించాడు		=	గ
అబుధః	=	తెలివితేనివాడు	గరీయః	=	గొప్పది / శ్రేష్ఠం
అభ్యస్య	=	అభ్యసించి	గర్తం	=	గొయ్యని
అయోమాంసలాః	=	ఇసుప కండలు కలవారు.	గర్వీ	=	గర్వం కలవాడు
అయఃస్నాయవాః	=	ఉక్కు నరాలు కలవారు.	గాలయిత్వా	=	తొలగించుట
అవిచాల్య	=	కదిలించకుండా	గంభీరస్వరేణ	=	పెద్ద గొంతుతో
అశృణ్వంతం	=	విననటువంటివానిని	గీర్వాణభారతీ	=	సంస్కృతభాష
అసావధానః	=	ఏకాగ్రతతో లేనివాడు		=	చ
అసౌ	=	ఇతడు	చతురతాం	=	నైపుణ్యమును
అస్మభ్యమ్	=	మన కొరకు	చరణయోః	=	రెండు పాదములయందు
అహమహమికతయా	=	నేనంటే నేనను భావంతో	చింతామగ్నః	=	ఆలోచనలో మునిగిన వాడై
	=	ఆ	ఛాత్రాన్	=	విద్యార్థులను
ఆకంఠమ్	=	కంఠం వరకు	ఛాయామ్	=	నీడను
ఆనీయ	=	తీసుకువచ్చి	ఛిన్నం	=	తెగినది
ఆయోజితవంతః	=	ఏర్పాటు చేశారు / ము		=	జ
ఆవశ్యకతామ్	=	అవసరమును	జలసేచనమ్	=	నీటితో తడవడం
ఆసక్తిమ్	=	ఆసక్తిని (ఇష్టమును)	జాగృతః	=	మేల్కొనినవాడై
	=	ఉ	జాతః	=	పుట్టెను
ఉత్తరమ్	=	తరువాత, సమాధానం	జాలం	=	వలను
ఉదరపూర్ణం	=	కడుపునిండా	జ్ఞాతుమ్	=	తెలుసుకోవడానికి
ఉపాశ్రయంతి	=	సమీపిస్తారు, ఆశ్రయిస్తారు	జ్ఞాత్వా	=	తెలుసుకొని
	=	క		=	రు
కంకణాని	=	గాజులను	ఝటితి	=	తొందరగా
కణశః	=	కణ కణములుగా		=	త
కదాచన	=	ఎప్పుడు కూడా	తడాగః	=	చెరువు
కాకకపోతాదయః	=	కాకి, పావురం మొదలైనవి	తవ	=	నీయొక్క
కాచన	=	ఒకానొక (స్త్రీ)	తుల్యం	=	సమానము
కాసమానాం	=	దగ్గుతున్నటువంటి	త్వం	=	నీవు
కార్యనిర్వాహకాః	=	కార్యనిర్వాహకులు		=	ద
కింశుకాః	=	మోదుగుపూలు	దండనాత్	=	దండనము నుండి

దాయిత్వం = భాగస్వామ్యం
 దివాకరకిరణైః = సూర్యుని యొక్క కిరణాల చేత
 దుగ్ధం = పాలు
 దృష్ట్యా = చూసి
 ద్రష్టవ్యా = చూడబడాలి/చూడదగినది

ధ

ధనుషి = ధనుస్సుకు (ధనుస్సు నందు)
 ధనూంషి = ధనుస్సులను
 ధావితవతీ = పరుగెత్తినది

న

న = లేదు, కాదు
 నిమగ్నం = మునిగినవానిని
 నలినీదలమివ = తామరపూవు వలె
 నిరుద్ధ్య = ఆపి
 నిర్గన్ధాః = వాసనలేనట్టివి
 నిశ్చయేన = ఖచ్చితంగా
 నిశ్చేష్టాః = కదలకుండా ఉన్నటువంటివారు

ప

పండితాన్ = పండితులను
 పక్షిపుత్తలికాం = పక్షిబొమ్మను
 పత్తనే = పట్టణంలో
 ప్రతీక్షతే = ఎదురుచూస్తున్నాడు
 పదమ్ = మాట, స్థానం
 పయోహిమమ్ = ఐస్క్రీమ్ ను
 పరితః = చుట్టూరా
 పాదపం = చెట్టును
 పార్శ్వే = ప్రక్కన
 పాలితవంతః = పరిపాలించారు
 పురతః = ముందు
 పురస్కృత్య = పురస్కరించుకొని
 ప్రచలితః = జరిగినటువంటిది
 ప్రతిఘటితవాన్ = ఎదిరించాడు
 ప్రతివాదం = తిరిగి వాదించడాన్ని
 ప్రతిలేఖార్థం = తిరిగి రాసే లేఖగురించి
 ప్రవేష్టుమ్ = ప్రవేశించడానికి
 ప్రశంసితవాన్ = మెచ్చుకున్నాడు
 ప్రసార్య = పరచి
 ప్రియవాదినః = మంచిగా మాట్లాడువారు

బ

బద్ధం = బంధించుటకు
 బద్ధ్యా = బంధించి
 బహిః = బయటికి

బహుకాలతః = చాలారోజులనుండి
 బుభుక్షితేభ్యః = తినాలనే కోరిక కలిగిన వారి కొరకు

భ

భటాః = సైనికులు
 భూమౌ = భూమియందు

మ

మనసి = మనస్సులో
 మా = వద్దు
 మాన్యస్థానాని = గౌరవింపదగినస్థానాలు
 మారయితుమ్ = చంపుటకు
 మృగీ = ఆడజింక
 మృత్తికయా = మట్టితో
 మేదసః = కొవ్వు

వ

వక్తారః = ప్రసంగించేవారు
 వజ్రసంకల్పాః = దృఢసంకల్పం కలవారు
 వాణీ = భాషా
 విజ్ఞాయ = తెలుసుకొని
 విబుధః = తెలివిగలవాడు
 విలయమ్ = నాశనమును
 విషయమ్ = విషయమును
 వ్యవసాయినాం = కష్టపడి పనిచేయువారికి
 వ్యాధః = బోయవాడు

శ

శిక్షార్థః = దండనమునకు యోగ్యుడు
 శిరః = తలను
 శిలాయాం = రాయిమీద
 శుభకామనా = శుభాకాంక్ష
 శ్రుత్వా = విని

స

సంకటస్థితీః = కష్టములో ఉన్న పరిస్థితులను
 సంఘసేవాయై = సంఘసేవకొరకు
 సకాశాత్ = సమీపం నుండి
 సదతిథిం = మంచి అతిథిని
 సధనః = ధనం కలవాడు
 సస్యాని = పంటలను
 సర్వత్ర = అన్నిచోట్లా (అంతట)
 సుస్థిరం = స్థిరంగా
 స్థితః = ఉన్నటువంటి
 స్వాతంత్ర్యనిధేః = స్వాతంత్ర్యనిధికొరకు
 స్వాధ్యాయం = రోజు చేసే అధ్యయనమును
 స్వాయత్తీకృత్య = ఆధీనంలోకి తెచ్చుకొని
 స్వీకృత్య = స్వీకరించి

క్రియాపదకోశః

అగ్రహ్ణాత్ = పట్టుకొనెను
 అజయత్ = గెలిచాడు
 అదాత్ = ఇచ్చెను
 అపాలయత్ = పాలించెను
 అపృచ్ఛన్ = అడిగిరి
 అయచ్ఛత్ = ఇచ్చెను
 అవగచ్ఛేత్ = అర్థం చేసుకోవలెను.
 అస్థాపయత్ = స్థాపించెను
 అస్థాపయన్ = స్థాపించారు

ఆజ్ఞాపయత్ = ఆజ్ఞాపించెను
 ఆజ్ఞాపయిష్యామి = ఆజ్ఞాపించగలను
 ఆదిశతి = ఆదేశించుచున్నాడు / ది
 ఆరభత = మొదలుపెట్టినది / నాడు

ఇచ్చన్తి = కోరుచున్నారు
 కరోతి = చేయుచున్నాడు / ది.
 కుప్యతు = కోపించుగాక / కోపించు

గృహ్ణాతు = తీసుకొనుగాక / తీసుకో

చరన్తి = తిరుగుచున్నవి

ఛిందంతు = ఛేదించండి / ఛేదింతురు గాక

జాయతే స్మ = కలుగుతుండేది
 జహాతు = విడిచిపెట్టు గాక

త్యజ = వదిలిపెట్టు
 త్యజామి = విడిచిపెడతాను

నయతి స్మ = తీసుకువెళ్ళుతుండేవాడు
 నయతు = తీసుకెళ్ళుగాక

పరిపుచ్చతి = మళ్ళీ మళ్ళీ ప్రశ్నించుచున్నాడు/ది
 పరిహసంతి స్మ = పరిహాసం చేస్తుండెడివారు
 పశ్యతి = చూస్తున్నాడు

పశ్యామి = చూస్తున్నాను.
 పాలయ = పోషించు
 ప్రతిజానే = ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను
 ప్రతీక్షతే = ఎదురుచూస్తున్నాడు/ చూస్తున్నది
 ప్రత్యాగమిష్యామి = తిరిగిరాగలను
 ప్రాకటయత్ = ప్రకటించాడు
 ప్రాప్నోత్ = పొందెను
 ప్రావిశత్ = ప్రవేశించెను
 ప్రేషయతి = పంపించుచున్నది / చున్నాడు

బధ్నాతు = బంధించుగాక
 బిభేమి = భయపడతాను

భావయామి = భావిస్తున్నాను
 భాషే = మాట్లాడుతున్నాను

ముంచతు = వదిలిపెట్టు/వదిలిపెట్టు గాక
 ముంచామి = వదిలిపెడతాను
 మోక్ష్యామి = వదిలిపెడ్తాను

యచ్ఛంతి = ఇస్తాయి / ఇస్తారు
 యాతు = వెళ్ళుగాక
 యాపయామి = గడుపుతాను

వికసతు = వికసించు గాక
 వికాస్యతే = వికసంపజేయబడుతుంది
 విలసతు = విలసిల్లుగాక
 విశ్వసిమి = విశ్వసిస్తాను
 విహరన్తి = విహరిస్తున్నాయి

శక్నోతి = సమర్థుడై ఉన్నాడు / ది.
 శ్రావయతి స్మ = వినిపిస్తుండేది / వాడు
 శ్రావయామి = వినిపిస్తాను
 శృణ్వంతు = వినండి / విందురు గాక

స్ఫురతు = స్ఫురించు గాక
 హసతు = నవ్వుము / నవ్వు గాక